

Het begon eigenlijk veel eerder!

In het jaar dat de KVLO haar 150-jarig bestaan viert, viert de Halo als oudste opleiding van Nederland, haar 100-jarig bestaan. Was er geen gymnastiekonderwijs in Den Haag voor 1912? In deze geschiedkundige weergave wordt teruggegaan naar de voorvaderen van J.H.O. Reijs (1883-1948).

Door: John van den Berg

Jacobus Hermanus Reijs sr.

Uitgaande van de lange verbondenheid van de familie Reijs aan de Haagse Academie begint dit overzicht bij Jacobus Hermanus Reijs sr. (Zwolle 1824 - Den Haag 1905). Op 29 april 1843 kwam deze Herman Reijs in het leger terecht via de zogeheten remplacantenregeling; hij nam tegen betaling de plaats in van een ander die was opgeroepen voor de Nationale Militie. Men koos in die tijd vaak voor een baan in het leger, zodat men daar naast een militaire training ook opleidingen kon volgen die later in de burgermaatschappij mogelijk voor een goede positie konden zorgen. Al vrij spoedig werd Reijs van Zwolle naar Den Haag overgeplaatst. In Den Haag diende hij bij het regiment Grenadiers en Jagers. Reijs bekwaamde zich in de muziek en volgde een opleiding voor onderwijzer. Hij verkreeg de nodige extra inkomsten door buiten zijn dienstwerktijden om scherm- en gymnastieklessen te geven aan burgers. In een schriftje met als titel 'Lessen der Schermkunst' uit 1877 staat als auteur weergegeven: "J.H. Reijs, leraar in de Gymnastiek, Den Haag". Gezien de familiale banden is Reijs waarschijnlijk geïnspireerd geraakt door Christiaan Siebenhaar (1814-1875), die in 1850 hoofdonderwijzer op alle wapens werd bij het regiment Grenadiers. Door toedoen van de luitenant der Grenadiers J.C.J. Smits kwam er in 1843 in Den Haag naast een gymnastiekschool ook een zwemschool. Reijs is aan deze gymnastiekschool verbonden geweest.

Herman Reijs moet zich in die tijd ook aangetrokken hebben gevoeld tot de medische gymnastiek. Dit bleek niet zozeer uit zijn geschriften, als wel uit de levensloop van zijn zoon, J.H. Reijs jr.

In 1885, op 61-jarige leeftijd, ging Reijs sr. na 42 dienstjaren met pensioen met een 'versleten lichaamsgestel'.

J.H. Reijs jr. (1854-1913)

Daar hij dezelfde voornamen kreeg als zijn vader werd hij al vroeg 'junior' genoemd. Net als zijn vader werd junior beroepsmilitair

bij het regiment Grenadiers (1870). In 1873 werd hij onderwijzer bij het regiment en een jaar later haalde hij zijn diploma gymnastiek. In 1876 werd hij gediplomeerd huisonderwijzer in de gymnastiek en gaf hij zijn eerste privéles. Ook hij begon, net als zijn vader, een eigen gymnastiek- en scherm school in de Hoge Nieuwstraat (september 1878). Hij huwde (1878) met Johanna Maria Frölich, een nichtje van de eerder genoemde Siebenhaar. Het paar ging wonen aan het Westeinde 79, waarheen Herman ook zijn gymnastiekschool verplaatste. Opvallend is daarbij de naamgeving van zijn school (beschreven in adresboek 1880-1881): 'Inrigting voor Scherm-, Gymnastiek- en Exercitie Onderwijs. Orthopedische behandeling.' Voor het eerst kwam hiermee ook de medische betekenis van gymnastiek naar voren. In 1881 verliet Reijs het leger en ging als bevoegd gymnastiekonderwijzer lesgeven aan lagere en middelbare scholen. En daarnaast bezat hij de bevoegdheid van privé-onderwijzer die hem de mogelijkheid verschafte na schooltijd in zijn eigen school les te geven. Hij deed dat aan de Korte Lambertstraat.

Reijs jr. spande zich daarnaast in voor de medische gymnastiek; hij vond dat hiervoor een beroepsorganisatie diende te komen. Samen met E. Minkman en H. van Kreeel richtten zij op 1 september 1889 het 'Genootschap ter beoefening van de Heilgymnastiek in Nederland' op. De naam werd spoedig gewijzigd in 'Genootschap voor Heilgymnastiek en Massage', tegenwoordig; Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie.

Jacobus Hermanus Olympius Reijs (1883-1948)

Deze Olympius Reijs trad ook in de voetsporen van zijn vader, daar hij van jongs af aan betrokken werd bij de gymnastiek en heilgymnastiek. De medische gymnastiek inspireerde hem en het was dan ook geen verrassing dat hij medicijnen ging studeren. Hij behaalde in 1910 het artsexamen. In 1911 trouwde hij met de heilgymnaste Alida Hendrina Levenkamp; in 1912 werd hun enige kind geboren; Johanna Maria Reijs, die later bekend werd als Dokter Ankie.

1912 was ook het jaar dat hij samen met zijn vader en Piet Dekker de 'Kweekschool' oprichtte; voluit: Haagse Kweekschool, Instituut voor Gymnastiek en Heilgymnastiek.

Het is eigenlijk opvallend dat, gezien de rijke voorgeschiedenis, het jaar 1912 als startpunt van de Academie wordt beschouwd.

Het huis van de heer Reijs aan het Westeinde

Contact:

j.a.vandenberg@hhs.nl

